

Työpaja: Pyöräilyn vuosikellon suunnittelu kouluilla Lappeenranta 20.3.2019

Joonas Niemi, LIKES

Sanna Ojajärvi, Pyöräilykuntien verkosto

Miikka Mäkelä, Koululiikuntaliitto

Miksi pyöräilyn vuosikello?

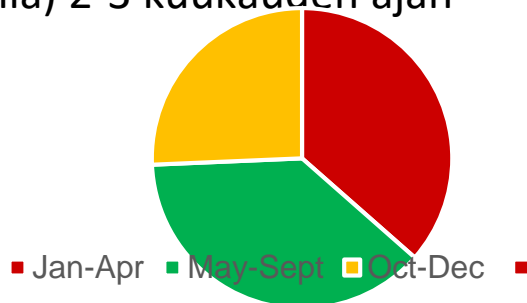
- Myytti #1 Suomessa lapset ja nuoret pyöräilevät kouluun

Koulumatkapyöräily talvikaudella

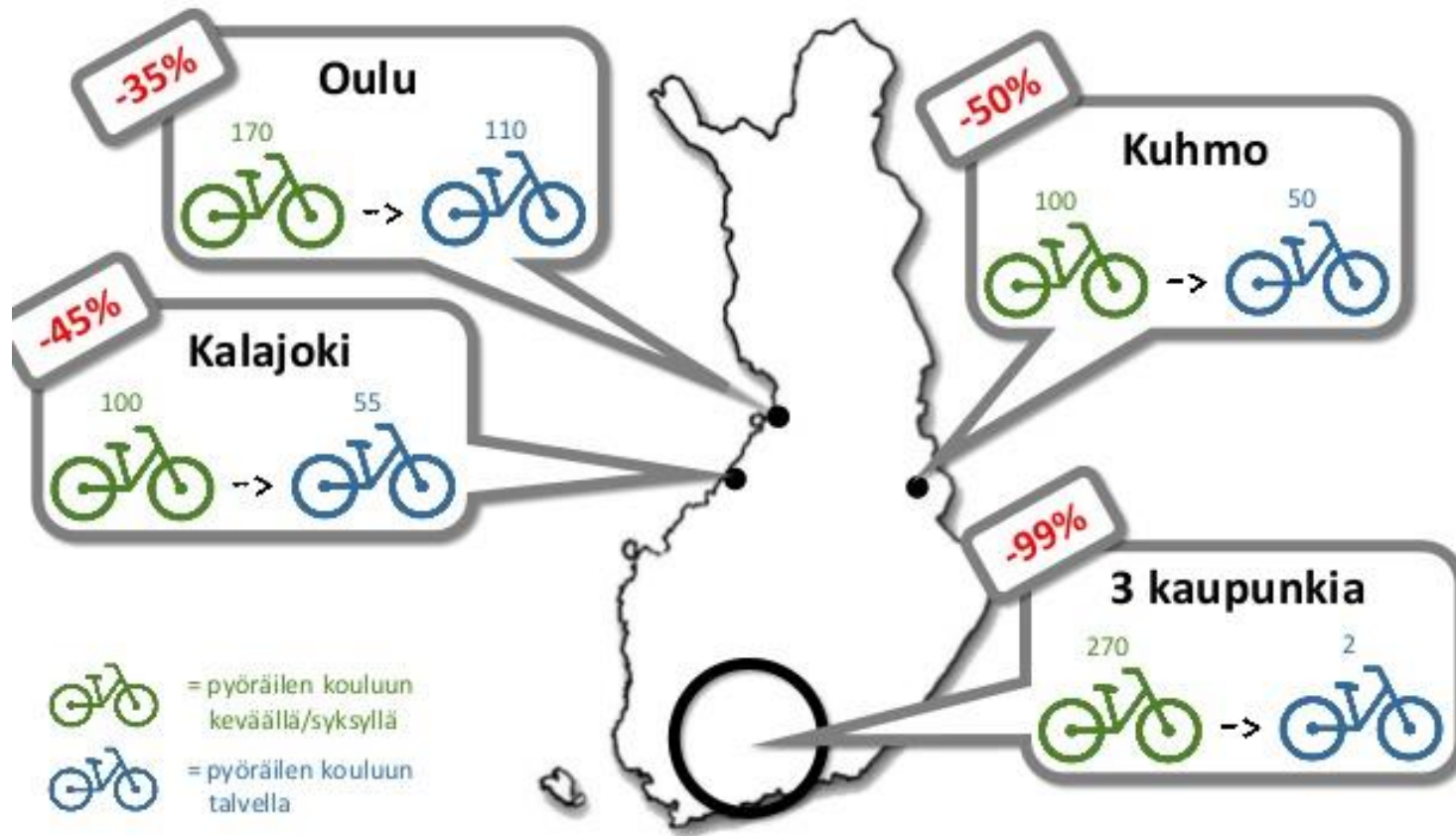
- Noin 40 % koululaisista kävelee koulumatkansa talvikaudella (Liitu2018)
- Vain harva pyöräilee talvikaudella (Tampereen kaupunkiseudulla pyöräilyn osuus laskee 39 % → 6 %)
- **Pyöräilyn osalta talvikaudeksi määrittyy loka-huhtikuu**

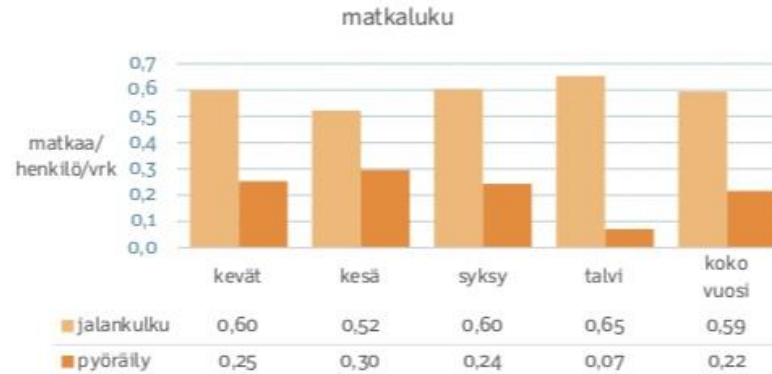
→ Koulumatkoja pyöräillään (hyvällä säällä) 2-3 kuukauden ajan

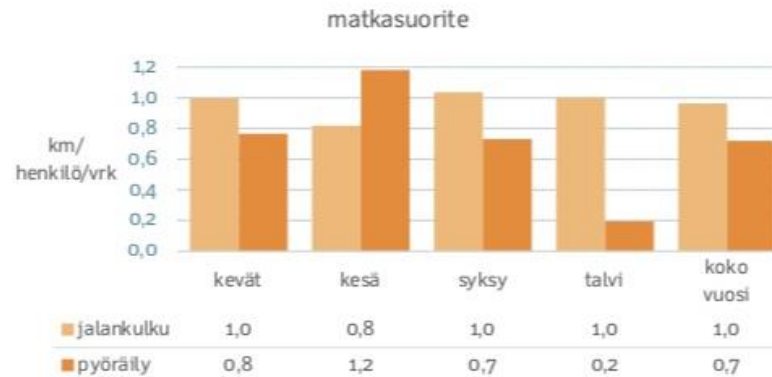
Koulumatkapyöräily talvikaudella?

<https://www.slideshare.net/LIKESresearchcenter>

Kuva 70. Jalankulun ja pyöräilyn matkojen määrän vuodenaikavaihtelu.

Kuva 71. Jalankulun ja pyöräilyn matkasuoritteen vuodenaikavaihtelu.

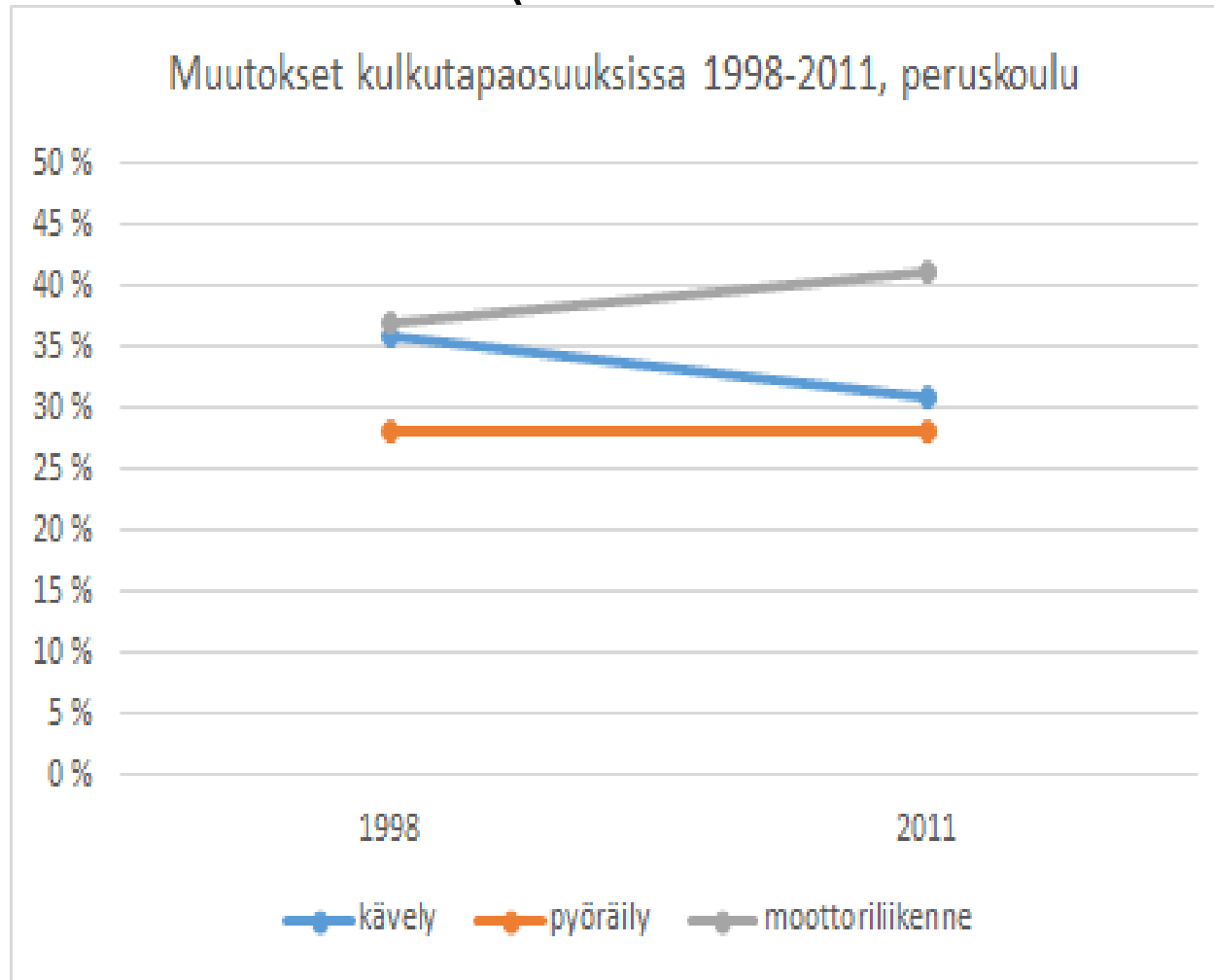
Pyöräily Suomessa romahtaa jouluhelmikuussa (Henkilöliikennetutkimus 2016)

Miksi pyöräilyn vuosikello?

- Myytti #2: potentiaalia lisätä pyöräilyä on vain yli viiden kilometrin matkoilla

Mikä koululaisten kulkutavoissa on muuttunut? (Henkilöliikennetutkimus, 2012)

Autoistumisen kulttuuri koskee koululaisiakin

Henkilöliikennetutkimus 2016

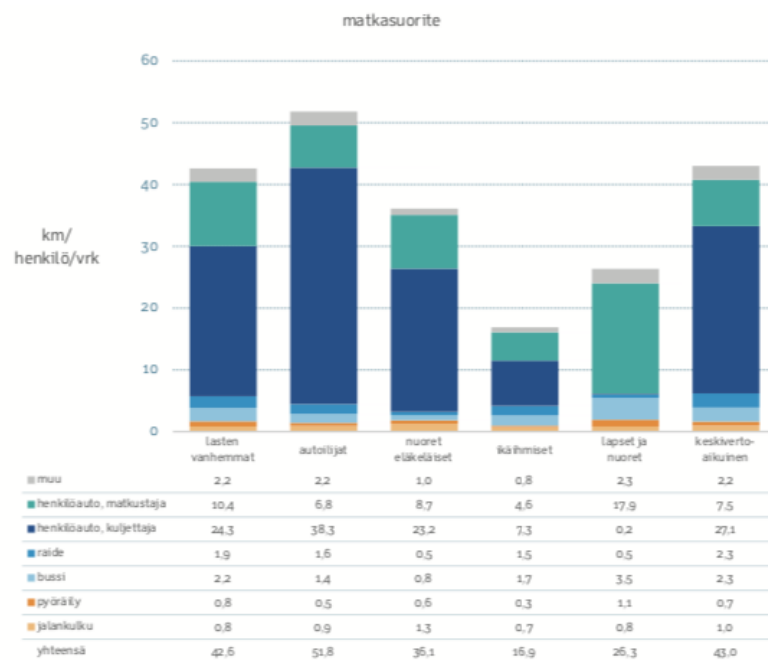
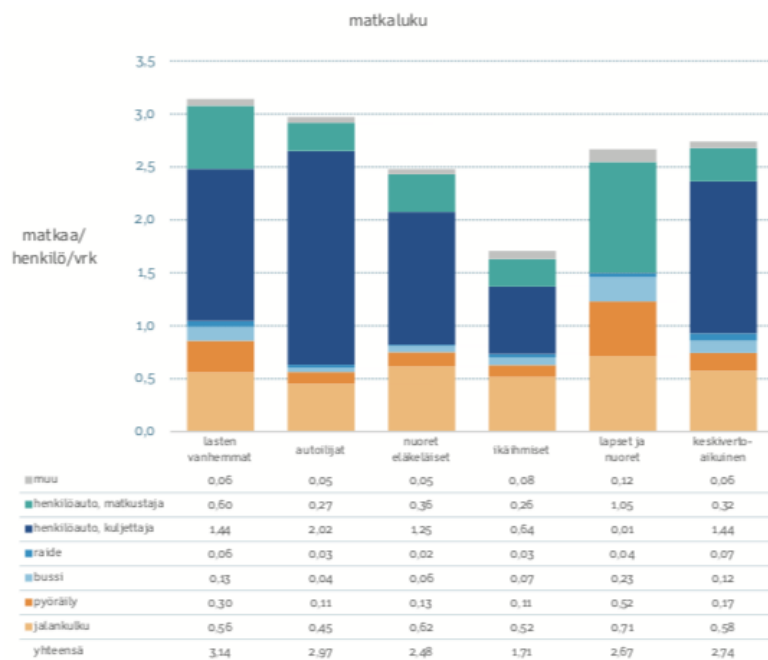
- Kuvatuista väestöryhmistä ylivoimaisesti eniten liikunnallisia kulkutapoja suosivat lapset ja nuoret (7-16 -v.). Lasten ja nuorten henkeä kohti lasketut jalankulun ja pyöräilyn matkamäärät ovat kaikkein suurimmat, mutta suunta on ollut aavistuksen laskeva aiempaan tutkimukseen verrattuna.

Tampereen kaupunkiseudun koulumatkakysely 2015

- Henkilöautolla kuljetetaan Tampereen kaupunkiseudun alakouluihin 1-3 kilometrin matkoilla
  - Keväällä ja syksyllä 12,5 % oppilaista
  - Talvella 21 % oppilaista (joillain alueilla 35 %)
- Henkilöautolla kuljetetaan alle kilometrinkin matkoja
  - Syksyllä 4 %, talvella 6 %
- Lukiolaiset pyöräilevät peruskoululaisia vähemmän ja kulkevat 1/3 yli 1 km:n matkoista moottoriajoneuvolla

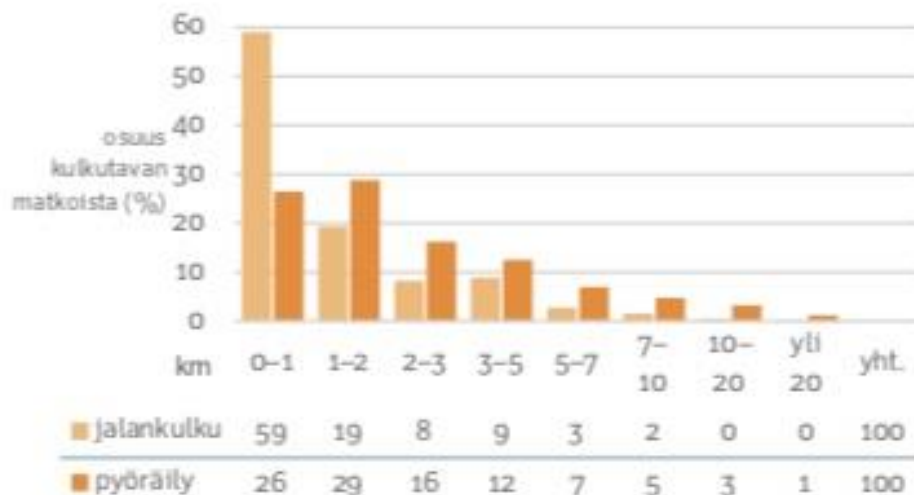

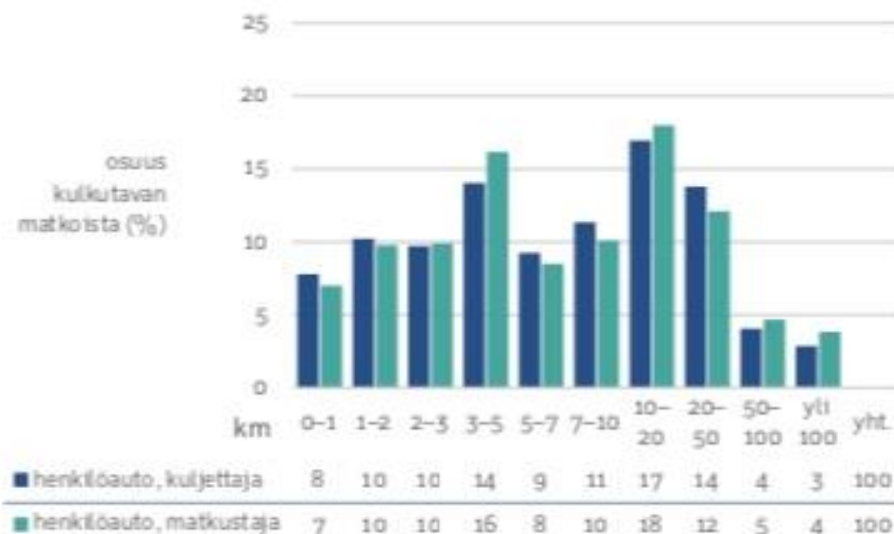
Kuva 59. Eräiden väestöryhmien matkasuoritteet ja matkaluvut kotimaassa kulkutavoittain.

suudet

Kuva 40. Jalankulun ja pyöräilyn pituusjakaumat kotimaassa.

Kuva 42. Henkilöautomatkojen pituusjakaumat kotimaassa.

Miksi pyöräilyn vuosikello?

- Myytti #3: koulumatkapyöräilyyn kannustetaan

Saavatko koululaiset pyöräillä kouluun?

- **Koulumatkapyöräilyä ei voi kieltää koulujen järjestyssäännöissä**
  - ”Järjestyssäännöt eivät voi sisältää määräyksiä, jotka ovat ristiriidassa lainsäädännön kanssa. Järjestyssäännöissä ei voida kieltää oppilaiden tulemista pyörällä kouluun.” (Helsingin kaupunginhallitus)
  - polkupyörällä kouluun tuloa ei voida kokonaan kieltää (OPH)

SILTI

- Useissa kouluissa suositellaan (tiedotteessa tai vanhempainilloissa), että 1.-2. –luokkalaiset välttävät koulumatkan kulkemista polkupyörällä.
- Suosituksen perusteluksi nostetaan liikenneturvallisuuteen liittyvät asiat, säilytystilan puute ja mahdolliset ilkivalta- ja varkaustapaukset.

Koulumatkapyöräilyn lisääminen

- Mitä voimme tehdä, jotta **kaikki** koululaiset saisivat halutessaan pyöräillä kouluun?
- Mitä voimme tehdä, jotta kaikenikäiset koululaiset ja opiskelijat haluaisivat pyöräillä entistä enemmän?
Myös talvikaudella!

Tehtävä: työstäkää pyöräilyn vuosikello eri luokka-asteille

- Mikä on olennainen jako?
  - 1.-2. -luokkalaiset; 3.-4. -luokkalaiset; 5.-6. -luokkalaiset
  - yhdessä vai erikseen?
  - 7.-9. -luokkalaiset
  - toinen aste
- Miten ympärivuotinen pyöräily- ja liikennekasvatus kirjataan koulun opsiin? Tavoitteet? Toimenpiteet?
- Mitä konkreettista tehdään (ainakin yksi toimenpide/vuosineljännes)? Vuosittain? 3-5 – vuotissuunnitelma?

Näillä kysymyksillä se lähtee!

- Miksi koululaiset/opettajat pyöräilevät/eivät pyöräile?
- Mitä halutaan tehdä pyöräilyn lisäämiseksi?
- Mitä voidaan tehdä pyöräilyn lisäämiseksi?
- Keitä tarvitaan tekemiseen?
  - Koulun henkilökunta?
  - Oppilaat/opiskelijat?
  - Huoltajat?
  - Kaupunki/kunta?
  - Kolmas sektori?

Peruskoulun pyöräilyvuosi

Elo-lokakuu: pyöräilyn aktiivikausi

- Pyöräilevä koulubussi koulumatkojen tukena
- Pyörien katsastus ja huolto
- Pyöräilyleikkejä/ajotaitorata koulun pihalla
- Liikenneharjoituksia lähiympäristössä
- Pyöräretkiä
- Koululaisten Pyöräilymerkin suoritus
- Bikewalkroll-kulutuspalaskuri: koulumatkat syyslukukauden alussa ja lopussa, esim. syyskuussa ja marraskuussa

Pyöräilyn tapahtumaviikkoja

- Liikenneturvallisuusviikko syyskuussa
- Liikkujan viikko syyskuussa
- Koulujen Kilometrikisa lokakuussa
- Pyöräilytalvi joulukuussa
- Kilometrikisa touko-syyskuussa (opettajille)
- Talvikilometrikisa jouluihelmikuussa (opettajille)

Kesä-elokuu

- Pyöräilyä perheen ja kavereiden kanssa
- Kilometrikisa touko-syyskuussa (opettajille)

Marras-helmikuu: pyöränhuoltoa ja aktiivisen talviliikkumisen taitoja

- Pyörän katsastus ja huolto
- Pyöräilyleikkejä/ajotaitorata koulun pihalla
- Liikenneharjoituksia lähiympäristössä
- Bikewalkroll-kulutuspalaskuri: koulumatkat talvikaudella

Pyöräilyn tapahtumaviikkoja

- Pyörällä kouluun –päivä helmikuussa
- Talvikilometrikisa jouluihelmikuussa (opettajille)

Maalis-toukokuu: pyöräilyn aktiivisuus

- Pyörien katsastus ja huolto
- Pyöräilyleikkejä/ajotaitorata koulun pihalla
- Liikenneharjoituksia lähiympäristössä
- Pyöräretkiä
- Koululaisten Pyöräilymerkin suoritus
- Bikewalkroll-kulutuspalaskuri: koulumatkat kevätkaudella

Pyöräilyn tapahtumaviikkoja

- Pyörällä kouluun –päivä Pyöräilyviikolla toukokuussa
- Kilometrikisa touko-syyskuussa (opettajille)

